

אוגוסט 2019

אל תפקירו את מבקשי המקלט ואת תושבי השכונות - יש פתרונות, רק צריך לרצות!

בישראל חיים כבר למעלה מעשור מבקשי מקלט מאפריקה שלא יכולים לשוב למדינות המוצא שלהם בשל חשש ממשי לשלומם ולחיהם. נכון להיום מדובר בפחות מ-30 אלף איש ואישה; עד כה, מדיניות הממשלה, נמנעה מלתת להם שירותים וזכויות בסיסיות והחריפה לא רק את מצבם, אלא גם את מצוקת התושבים בשכונות בהן הם מתגוררים. בנוסף, התנערה ישראל ממחויבויותיה החוקיות והמוסריות, לא בדקה בצורה הוגנת את בקשות מקלט ונמנעה מלהעניק מעמד פליט לזכאים. עד כה רק 13 אריתריאים וסודני אחד זכו למעמד פליט בישראל.

מסמך זה מציג בקצרה שתי תכניות לטיפול בסוגיית הפליטים ושיקום דרום ת"א שהוצגו בפני הממשלה האחרונה. אנו קוראים לכם לאמץ פתרונות ולחדול ממדיניות ההתעמרות וההזנחה שפוגעת גם במבקשי המקלט וגם בתושבי השכונות:

מתווה הפליטים של האו"ם - תכנית של נציבות הפליטים של האו"ם, שהושגה תוך הסכמה עם מדינות בעולם, להוציא מישראל ליישוב מחדש במדינות מערביות מחצית ממבקשי המקלט החיים כיום בישראל; מתן מעמד הומניטרי זמני למחצית הנותרת, תוך פיזורם ברחבי הארץ באופן שיוריד את העומס על השכונות בדרום ת"א; והקמת מינהלת לשיקום השכונות. בשני באפריל 2018 נתניהו הכריז על המתווה כעל פתרון טוב למצב בעייתי. אך יממה לאחר מכן, חזר בו מההסכם בשל התנגדות של קומץ קולני וביקורת מימין. ההשפעה שקנו גורמים קיצוניים בקרב הממשלה וחברי הקואליציה הובילה רק להכבדה נוספת על דרום ת"א ותושביה הישראלים ומבקשי המקלט: **אין שיקום, אין פיזור, העוני רק התגבר והמצוקה גדלה.**

• **מתווה האו"ם הוא הפתרון הפרקטי והכלכלי** - כחלק מהמתווה הציעה נציבות הפליטים של האו"ם הכשרות מקצועיות למבקשי המקלט הנותרים בישראל, וסיוע בפיזור מבוקר שלהם לצורך הקלה בעומס על שכונות דרום ת"א. אימוץ המתווה משמעו חיסכון של מאות מיליוני שקלים שהיו מיועדים לכליאה ולגירוש - והשקעת הכסף בשיקום שכונות דרום ת"א.

• **מתווה האו"ם הוא הפתרון האנושי** - ישראל צריכה ויכולה לשלב בתוכה 33 אלף מבקשי מקלט מאפריקה, אך בוחרת שלא לעשות זאת. נציבות הפליטים של האו"ם הלכה לקראת ישראל, באופן שאין לו אח ורע, והציעה לסייע וליישב את מחצית ממבקשי המקלט במדינות מערביות בהן הם יוכרו כפליטים ויקבלו מעמד וזכויות. הגיע הזמן להפסיק להתייחס אל מבקשי המקלט כאל איום, ולהתחיל להתייחס אליהם כאל אנשים שברחו מסכנה וראויים להגנה ולחמלה.

• **העם עם המתווה**: הציבור בישראל התנגד ונאבק בגירוש מבקשי המקלט. רבבות של ישראלים וישראליות יצאו אל הרחובות במחאה על תכנית הגירוש: חילונים, דתיים וחרדים, תושבי הערים, ההתיישבות העובדת והקיבוצים, מורים, עובדות סוציאליות, רופאים, בכירים במשק הישראלי, ניצולי שואה ועוד ועוד. במקביל, החלו יוזמות לקליטה וולונטרית בקהילות ברחבי הארץ שממשיכות עד היום. הציבור בישראל יודע וזוכר שהמדינה הזו הוקמה ע"י פליטים ועבור פליטים, ושההיסטוריה שלנו כעם רצופה בחוויות של פליטות ורדיפה.

תכנית בכירי המשק - תכנית עליה חתומים למעלה כ-60 בכירים במשק הישראלי. התוכנית מסתמכת ומשלימה את מתווה הפליטים של האו"ם, אך יכולה גם לצאת אל הפועל באופן עצמאי. עיקרי התכנית כוללים:

- **שיקום דרום ת"א** - התכנית מקדישה חלק משמעותי לשיקום השכונות, תוך השקעה בתשתיות פיזיות, שיקום חברתי מקיף והקמת מנהלת ציבורית שתפעל בשיתוף עם תושבי האזור.
- **פיזור** - פיזור מבוקר של אוכלוסיית הפליטים בכל הארץ בהתאם לביקוש לעובדים בכל אזור, תוך הקפדה על כך שמספר הפליטים לא יעלה על 1% מסך אוכלוסיית היישוב בו יתגוררו;
- **תעסוקה** - ישראל מחלקת אשרות עבודה לעשרות אלפי מהגרי עבודה מדי שנה. ועדיין קיים מחסור אדיר בידיים עובדות בתחומים כמו מסעדות, מלונאות, ניקיון, חקלאות ובניין. מתן אשרות עבודה והכשרות מקצועיות מתאימות למבקשי המקלט יחזק את העסקים בפריפריה הזקוקים לידיים עובדות, יגביר את פיזור האוכלוסייה, ויקל על הלחץ על דרום תל אביב.
- **דיוור** - מערך שיקל על מבקשי מקלט בשוק השכירות ברחבי הארץ כדי להתמודד עם חסמים שונים העומדים בפני מבקשי המקלט, תוך הקמת מערך תיווך הוגן שיפגיש בין היצע הדירות הפנויות ומבקשי המקלט בכל יישוב אליו יפנו.
- **עלות התכנית** כ-150 מיליון ₪ בשנה, צפויה לכסות את עצמה, וזאת על פי תחזיות של המכון להגירה במרכז האקדמי רופין שהעריך כי הגידול בהכנסות המדינה ממס הכנסה בשל העסקה של מבקשי מקלט בענפים בהם חסר כוח אדם יהיה בהיקף של 159 מיליון ₪ בשנה.

הגיע הזמן לחשב מסלול מחדש: במקום להתעמר במבקשי המקלט, יש לפעול לשילובם המיטבי בישראל עד שיוכלו לשוב לארצותיהם בבטחה.

בברכה,

עלון קולן

מקדמת מדיניות וקשרי ממשל

פורום ארגוני הפליטים ומבקשי המקלט בישראל

פורום ארגוני הפליטים ומבקשי המקלט בישראל כולל שישה ארגוני זכויות האדם, הפועלים בשיתוף פעולה לקידום ההכרה בזכויותיהם של מבקשי מקלט ופליטים בישראל; לתיקון הליקויים במדיניות הממשלה, וליצירת מדיניות מקלט ההולמת את מחויבויותיה החוקיות והמוסריות של ישראל. חברים בפורום: א.ס.ף - ארגון סיוע לפליטים ולמבקשי מקלט בישראל | המוקד לפליטים ולמהגרים | קו לעובד האגודה לזכויות האזרח בישראל | ARDC - המרכז לקידום פליטים אפריקאים | רופאים לזכויות אדם